

## Nr 742

Av herr **Nygren m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 136, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 och 12 §§ lagen den 29 juni 1945 (nr 420) om semester m. m.*

I proposition nr 136 föreslås, att 12 § i allmänna semesterlagen skall ändras på så sätt, att den rätt som för närvarande finnes för arbetsgivare att uppdelat arbetstagares semester i två perioder, den ena utgörande minst 12 dagar, skall upphöra. En möjlighet till uppdelning av semester, som överstiger tre veckor, skulle dock alltjämt förefinnas.

I propositionen uttalas att de nuvarande reglerna om semesterns uppdelning tillkom i samband med treveckorssemesterns införande endast för att göra övergången från tvåveckors- till treveckorssemester lättare för näringslivet. Meningen skulle redan då ha varit, att reglerna skulle ändras så snart näringslivet hunnit anpassa sig till den längre semestern. Detta uttalande stämmer emellertid icke överens med vad som anfördes i 1951 års proposition (nr 72) om treveckorssemesterns införande. Däri anförde nämligen departementschefen följande:

Å andra sidan kan man icke bortse ifrån att vissa delar av näringslivet har sakligt grundat intresse av att kunna förlägga den nytillkommande semesterveckan till en särskild period. Att helt lita till att detta intresse skall bli tillgodosett genom frivilliga överenskommelser torde icke låta sig göra.

En ändring sådan som den föreslagna skulle för åtskilliga grenar av näringslivet medföra stora svårigheter både från ekonomisk synpunkt och med hänsyn till arbetsmarknadsmässiga förhållanden. Inom åtskilliga branscher är det av tekniska eller andra skäl uteslutet att helt avbryta driften för semester. Hithörande företag tvingas att under semestertider anskaffa ett stort antal vikarier. Det är uppenbart, att ett arbetstagarkrav på tre veckors odelad semester skulle medföra ett större behov av sådana vikarier än som för närvarande gör sig gällande. Även om man skulle kunna uppdriva ytterligare extra arbetskraft på sommaren — vilket i dagens arbetsmarknadsläge knappast torde vara möjligt — skulle detta medföra betydande ekonomiska konsekvenser för företagen.

Liknande förhållanden föreligger vid åtskilliga företag med servicebetonad verksamhet. Beträffande dessa tillkommer emellertid även den omständigheten, att konsumenternas krav på betjäning också under sommartid i största möjliga utsträckning måste tillgodoses.

I propositionen förutsättes, att en stor del av föreliggande svårigheter skulle kunna övervinnas genom att man vid förhandlingar mellan arbetsgivare och arbetstagarparten överenskom om uppdelning av semestern. Sådana förhandlingar måste emellertid komma att medföra många svårlösta problem, då några generella överenskommelser knappast lär kunna träffas. Även om sådana spörsmål skulle kunna lösas, är det emellertid uppenbart att, i den mån arbetstagarparten bestämt motsätter sig en uppdelning av semestern, arbetsgivaren inte kan göra annat än föga sig efter arbetstagarpartens vilja. Härigenom komme frågans avgörande i själva verket att ligga hos arbetstagarparten. Det måste anses strida mot vedertagna arbetsrättsliga principer att arbetstagarparten sålunda avgör frågor, som i realiteten är av produktionsteknisk och företagsekonomisk natur.

En arbetsgivare, som ställes inför ovan nämnda svårigheter i samband med de anställdas semester, torde ofta inte kunna lösa problemen på annat sätt än att han söker sprida semestrarna över en större del av året än för närvarande sker. Därigenom skulle emellertid åtskilliga arbetstagarparten få räkna med att få sin semester förlagd till annan tid än sommaren. Det kan med fog ifrågasättas huruvida vid sådant förhållande för arbetstagarparten något väsentligt i förhållande till den nuvarande ordningen vore vunnet genom ändringen, i all synnerhet som, såvitt bekant, berättigade klagomål mot arbetsgivarnas hittillsvarande åtgärder i hithörande hänseenden inte rests från arbetstagarparten. Arbetsgivarna torde nämligen i mycket stor utsträckning ha sökt tillmötesgå dessas önskemål. Detta bestyrkes av departementschefen, som anför att parterna på arbetsmarknaden vid nuvarande lagstiftning visat stor beredvillighet att tillmötesgå varandras önskemål om semesterns förläggning och att en lagändring därför inte kan förväntas få några mera vittgående följder. Den omständigheten att nuvarande förhållande i stort sett är bra och att en ändrad lagstiftning inte anses komma att rubba detta åberopas emellertid till stöd för en ändring. För vår del skulle vi av nämnda förhållande vilja dra slutsatsen att nuvarande regler bör bibehållas. Det kan inte med säkerhet antagas, att arbetstagarparten — i och med att de får det faktiska avgörandet i sin hand — alltid skulle visa beredvillighet att tillmötesgå produktionens och samhällssekonomiens rättmätiga krav.

Man bör heller icke förbise den risk som föreligger för att arbetstagarparten, som ej kan få sin semester förlagd till av dem önskad tidpunkt, helt enkelt lämnar sin anställning, i medvetande om att det i rådande arbetskraftssituation icke föreligger några större svårigheter att efter semestern få ny plats.

Av vad ovan anförts framgår enligt vår mening, att det från arbetsgivar-synpunkt kan resas starka betänkligheter mot den föreslagna ändringen

och att det inte föreligger något klart arbetstagarintresse att få densamma till stånd. Propositionen synes oss därför böra avslås.

Skulle — trots vad ovan anförts — riksdagen i principfrågan bifalla proposition nr 136, bör under alla förhållanden en möjlighet införas att genom statlig myndighet bevilja dispens från den föreslagna lagregeln. Visserligen har — såsom departementschefen anfört — tanken på att tillerkänna en myndighet befogenhet att träffa avgörandet i fall, då parterna inte kan uppnå enighet, inte framförts i samband med frågans remissbehandling. Att därav draga den slutsatsen att frågan "får anses sakna aktualitet" synes emellertid inte riktigt. Det övervägande antalet remissinstanser har nämligen helt avstyrkt en ändring av nuvarande lagstiftning och har sålunda saknat anledning ingå på denna fråga.

Det synes oss vara ett allmänt intresse att — därest berörda parter icke kunnat ena sig — frågan kan bli föremål för avgörande från offentlig myndighets sida. Lämplig myndighet härför torde vara arbetarskyddsstyrelsen, som redan handlägger ett stort antal dispensfrågor inom arbetstidslagstiftningens område och där partsrepresentation finnes. Arbetsgivar- sidan synes inte kunna ha något att invända emot en dispensmöjlighet, enär det väl får ankomma på arbetsgivaren själv att söka dispens. Ej heller från arbetstagarnas sida borde något motstånd vara att vänta mot en sådan ordning under förutsättning att den av departementschefen förutsatta beredvilligheten att tillgodose produktionens berättigade intressen förefinnes.

Under åberopande av det ovan anförda hemställer vi,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 136 med förslag till ändringar i 12 § semesterlagen eller, därest detta yrkande inte vinner riksdagens bifall, godtaga Kungl. Maj:ts förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 och 12 §§ lagen den 29 juni 1945 (nr 420) om semester med den ändring att till 12 § skall fogas ett nytt stycke av följande lydelse:

Kan sådan överenskommelse icke träffas må, på ansökan av arbetsgivare, kungl. arbetarskyddsstyrelsen, i den mån så prövas påkallat av driftstekniska, företagsekonomiska eller samhällsekonomiska skäl eller eljest av hänsyn till allmänhetens berättigade intressen, besluta att uppdelning skall ske.

Stockholm den 17 april 1956

*Erik Nygren*

*Harry Carlsson*

*H. Nordqvist*  
i Karlskoga